

Onder de huid – het leven en werk van Claude Cahun

15 oktober 2020 t/m 9 mei 2020

Cobra Museum voor Moderne Kunst Amstelveen

www.cobra-museum.nl

Dit najaar is voor het eerst in Nederland een overzicht van het werk van de Franse kunstenaar, activist en schrijver Claude Cahun (1894 – 1954) te zien in het Cobra Museum voor Moderne Kunst. Ruim 70 foto's en fotomontages, voornamelijk afkomstig van Jersey Heritage Trust, worden getoond in Amstelveen met daarnaast ook publicaties en archiefmateriaal. De tentoonstelling laat zien hoe veelzijdig, vooruitstrevend en activistisch het werk van Cahun is. Haar opmerkelijke oeuvre bleef voor een breed publiek lange tijd onbekend, maar voor bekende fotografen als Cindy Sherman en Nan Goldin is zij een inspiratiebron. Ook David Bowie was een fan en maakte over haar een multimediale installatie. Niet alleen Cahuns werk, ook haar progressieve levenshouding op het gebied van gender en politiek is voor velen een voorbeeld.

Onder de huid

De tentoonstelling neemt de bezoeker mee in de wereld van Cahun aan de hand van belangrijke thema's in haar leven en werk. Ze was een veelzijdig kunstenaar, had een enorm netwerk binnen de Parijse avant-garde, ging in het Joods verzet en Cahun had uitgesproken opvattingen over de wereld om haar heen.

Bijzonder aan de tentoonstelling is dat er uitsluitend eigentijdse afdrucken te zien zijn. Zo maakt het Cobra Museum gebruik van de hedendaagse mogelijkheden om het bijzondere, soms ontroerende werk van Cahun dichterbij te brengen. Dit doen we door de foto's op ongebruikelijk groot formaat af te drukken waardoor het vaak theatrale en indringende karakter van het werk optimaal naar voren wordt gebracht. De ruime selectie werken uit de tijdsperiode 1914-1947 biedt de bezoeker de kans om uitgebreid kennis te maken met het onderscheidende oeuvre van een mens vol lef.

Theatraliteit

Een deel van de getoonde foto's komt voort uit haar deelname aan verschillende Parijse theatergezelschappen. Andere foto's zijn gemaakt in de privésfeer. Hier zien we Cahun in geënceneerde situaties waarin uiteenlopende (gender)rollen, identiteiten en seksualiteiten worden verkend, van wereldwijze dandy tot matroos.

Surrealisme

Verrassend zijn de fotomontages van de hand van Marcel Moore, Cahuns levenspartner. Deze werden oorspronkelijk gebruikt als illustraties bij Cahuns literaire werk *Aveux non avenue*. De invloed van het surrealisme op Cahuns werk wordt zichtbaar in onder andere foto's van assemblages die zij samenstelden uit allerhande materialen.

Joods verzet

Aan de hand van foto's die Cahun (van Joodse afkomst) op het Britse eiland Jersey maakte tijdens de Nazi-bezetting in de Tweede Wereldoorlog vertelt de tentoonstelling het verhaal over de moedige verzetsdaden die tot haar terdoodveroordeling leidden – die door de bevrijding overigens nooit werd uitgevoerd. De film *Confessions To The Mirror* (68 min., 2016) van de gerenommeerde filmmaker

Sarah Pucill is ook te zien. Aan de hand van een door Cahun geschreven tekst wordt hierin stilgestaan bij de politieke betrokkenheid en de gevangenschap van de kunstenaar.

Haar leven

Claude Cahun werd geboren als Lucy Renée Mathilde Schwob. In verwijzing naar haar oudoom die schrijver was, nam ze in 1919 de gender neutrale naam Claude Cahun aan. Cahun groeide op in een welvarend, intellectueel gezin. Haar vader was uitgever van het dagblad *Le Phare de la Loire* en haar oom was een Franse symbolistische schrijver en journalist die bevriend was met veel kunstenaars en intellectuelen. Cahun kreeg hierdoor de mogelijkheid om op jonge leeftijd te publiceren en kreeg toegang tot de avant-garde kringen in Parijs. Zij werd in grote mate beïnvloed door de surrealisten. Zo schreef Cahun vlak voor haar dood aan een vriend: 'Al mijn hele leven ben ik in essentie altijd al surrealistisch geweest'.

In haar tienerjaren werd Cahun verliefd op illustrator Marcel Moore (geboren als Suzanne Malherbe). Nadat de vader van Cahun was gescheiden van haar moeder, trad hij in het huwelijk met de moeder van Marcel Moore. Zodoende werden de twee geliefden ook elkaars stiefzusters. De geliefden bleven hun leven lang bij elkaar en werkten samen aan publicaties, foto's en fotomontages.

Vlak voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog vertrokken Cahun en Moore naar Jersey. Nadat de Nazi's op het eiland kwamen, traden ze in het verzet en gebruikten ze kunst als een middel om de bezetter te ondermijnen.

Masterclass Gerrit Rietveld Academie & Universiteit Utrecht

Van 4 t/m 7 januari 2021 organiseert het Cobra Museum een vierdaagse workshop met studenten van de master Gender Studies aan de Universiteit Utrecht en modestudenten van de Gerrit Rietveld Academie. Deze workshop is een unieke samenwerking tussen deze twee groepen studenten. In deze performatieve workshop werken de studenten - onder leiding van kunstenaars Marnie Slater en Jessica Gysel - vanuit hun eigen expertises met teksten en foto's van Claude Cahun uit de Jersey Heritage Trust.

We organiseren met partners een spannend programma van activiteiten. In de loop van het jaar publiceren we dit via onze (online) kanalen, houd daarvoor onze website in de gaten.

Vrouw of man?

Onze maatschappij is erg gefixeerd op gender. Claude Cahun daagde ons uit om daar anders over na te denken. Over zichzelf zei Cahun: 'neuter is het enige gender dat altijd bij me past.' Dit zouden we tegenwoordig kunnen interpreteren als het non-binaire gender: niet passend in de hokjes man of vrouw. Sommige personen die zich vandaag de dag identificeren met het non-binaire gender verkiezen de voornaamwoorden 'hen' en/of 'die'. Uit Cahuns teksten blijkt echter niet dat ze een voorkeur had voor andere voornaamwoorden dan vrouwelijke. Daarom kiest het Cobra Museum in de verwijzing naar Cahun ook voor vrouwelijke voornaamwoorden.

Over het museum

Het Cobra Museum stelt de kunst en het gedachtegoed van de Cobra-beweging centraal. Cobra behoort tot de canon van de kunstgeschiedenis, maar de 'geest' van Cobra is nog springlevend. Het belang van een alternatieve cultuur, gebaseerd op internationale solidariteit en creativiteit, is in onze huidige wereld belangrijker dan ooit. Het Cobra Museum verbindt de collectie en de geschiedenis van Cobra dan ook actief aan hedendaagse kunstenaars, moderne kunststromingen en de actualiteit.

'In onze programmering staan de waarden van Cobra centraal, die in deze tijd nog steeds niet aan actualiteit hebben ingeboet. We bekijken onze collectie door de ogen van hedendaagse kunstenaars, zoals Aziz Bekkaoui. Daarnaast presenteren we tentoonstellingen met de intieme fotografie en geschriften van de non-binaire kunstenaar Claude Cahun en in 2021 zetten we de taboedoorbrekende Frida Kahlo centraal', aldus Lillian Bóza, directeur Cobra Museum.

Steungevers

Cobra Museum voor Moderne Kunst Amstelveen dankt partners, bedrijven en particuliere donateurs die het verrassende tentoonstellingsprogramma en extra activiteiten in het Cobra Museum mogelijk maken. In het bijzonder de gemeente Amstelveen, BankGiro Loterij, Cobra Business Club, BPD, Trebbe, het Prins Bernhard Cultuurfonds en het Kickstart Cultuurfonds.